

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล มีรายละเอียด ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของระบบบริหารการประถมศึกษา ในภาคใต้ ในด้านนโยบายการจัดการประถมศึกษา โครงสร้างระบบบริหารการประถมศึกษา การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงบประมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้บริหารการศึกษา ข้าราชการที่เกี่ยวข้องกับการประถมศึกษา และครู ในภาคใต้ มีรายละเอียด ดังนี้

ผู้บริหารการศึกษา แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

ผู้บริหารในสถานศึกษา ได้แก่

ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 4,418 คน

ผู้บริหารนอกสถานศึกษา ได้แก่

ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด	จำนวน	14 คน
หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด	จำนวน	14 คน
หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ	จำนวน	136 คน
รวม		164 คน

ข้าราชการที่เกี่ยวข้องกับการประถมศึกษา ได้แก่

ผู้ว่าราชการจังหวัด	จำนวน	14 คน
ศึกษาธิการจังหวัด	จำนวน	14 คน
นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด	จำนวน	14 คน
นายอำเภอ	จำนวน	136 คน
ศึกษาธิการอำเภอ	จำนวน	136 คน
รวม		314 คน

ครูวิชาการ ได้แก่

ผู้ซึ่งทำหน้าที่เป็นครูวิชาการโรงเรียน	จำนวน	4,418 คน
รวมจำนวนประชากรทั้งสิ้น		9,314 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพและปัญหาของระบบบริหารการประถมศึกษาจากผู้บริหารการศึกษา ข้าราชการที่เกี่ยวข้องกับการประถมศึกษา และครูวิชาการในภาคใต้ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยมีจำนวนมาก ไม่สามารถเก็บข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยจากประชากรทั้งหมดได้ ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) (บุญเรือง ขจรศิลป์, 2533) โดยมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยนำรายชื่อของจังหวัดในภาคใต้ จำนวน 14 จังหวัด

มาสุ่มโดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายให้ได้กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 50 ได้กลุ่มตัวอย่าง 7 จังหวัด ได้แก่ ชุมพร สุราษฎร์ธานี พัทลุง พังงา ตรัง สตูล และยะลา

ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยนำรายชื่ออำเภอของจังหวัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมาเรียงลำดับทุกจังหวัด จำนวน 63 อำเภอ และสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มอย่างมีระบบ ให้ได้กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 50 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 32 อำเภอ

ขั้นตอนที่ 3 ผู้วิจัยนำรายชื่อโรงเรียนของอำเภอต่าง ๆ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมาจัดเรียงลำดับทุกอำเภอ และสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มอย่างมีระบบ กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 25 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 265 โรงเรียน รายละเอียดปรากฏตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างในระดับอำเภอและโรงเรียน จำแนกตามจังหวัด

จังหวัด	จำนวนอำเภอ		จำนวนโรงเรียน	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ชุมพร	8	4	151	38
สุราษฎร์ธานี	18	9	290	73
พัทลุง	9	5	169	42
พังงา	8	4	90	22
ตรัง	8	4	177	44
สตูล	6	3	109	27
ยะลา	6	3	77	19
รวม	63	32	1,063	265

ขั้นตอนที่ 4 แยกกลุ่มตัวอย่างของประชากรแต่ละกลุ่ม เพื่อส่งแบบสอบถามไปเก็บข้อมูล
ดังรายละเอียดปรากฏตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามกลุ่มประชากร

กลุ่มประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
ผู้บริหารการศึกษา	
ผู้บริหารในสถานศึกษา	
ครูใหญ่, อาจารย์ใหญ่, ผู้อำนวยการโรงเรียน	265
ผู้บริหารนอกสถานศึกษา	
ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด	7
หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด	7
หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ	32
ผู้เกี่ยวข้องกับ การประถมศึกษา	
ผู้ว่าราชการจังหวัด	7
ศึกษาธิการจังหวัด	7
นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด	7
นายอำเภอ	32
ศึกษาธิการอำเภอ	32
ครูวิชาการ	265
รวม	661

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จึงประกอบด้วย

ผู้บริหารการศึกษา	จำนวน 311 คน
ผู้เกี่ยวข้องกับ การประณศึกษา	จำนวน 85 คน
ครูวิชาการ	จำนวน 265 คน
รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น	661 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 ชุด ประกอบด้วย

ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้บริหารการศึกษา ใช้สำหรับถามผู้บริหารในสถานศึกษา ได้แก่ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการโรงเรียน และผู้บริหารนอกสถานศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด และหัวหน้า การประถมศึกษาอำเภอ

ชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามสำหรับข้าราชการที่เกี่ยวข้องกับการประถมศึกษา ใช้สำหรับถามผู้ว่าราชการจังหวัด ศึกษาธิการจังหวัด นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด นายอำเภอ และ ศึกษาธิการอำเภอ

ชุดที่ 3 เป็นแบบสอบถามสำหรับครูวิชาการ ใช้สำหรับถามครูที่ได้รับมอบหมายให้เป็น ครูวิชาการโรงเรียน โรงเรียนละ 1 คน

แบบสอบถามทั้ง 3 ชุด แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพของระบบบริหารการประถมศึกษา ในภาคใต้ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการและคำถามปลายเปิด (Open-ended Question)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาของระบบบริหารการประถมศึกษา ในภาคใต้
ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ และคำถามปลายเปิด

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัย ตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด หลักการ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับระบบบริหารการประถมศึกษา จากเอกสาร ตำรา ระเบียบ และคู่มือปฏิบัติงานของหน่วยงานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิด แล้วดำเนินการสร้างแบบสอบถาม
2. นำแบบสอบถามที่สร้างในแต่ละตอนไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความตรงในด้านเนื้อหา และความเหมาะสมของสำนวนภาษาที่ใช้ เพื่อให้แบบสอบถามมีความถูกต้องชัดเจน เข้าใจง่าย
3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาและประชุมร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมเพื่อตรวจสอบความตรงและความเหมาะสมของสำนวนภาษาอีกครั้งหนึ่ง
4. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม แล้วนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยไปเสนอต่อเลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
2. ส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างโดยตรงทางไปรษณีย์ และให้ส่งแบบสอบถามกลับคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์
3. ทำหนังสือถึงหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ซึ่งเป็นอำเภอกลุ่มตัวอย่างให้ช่วยเหลือในการติดตามเร่งรัดในการตอบและส่งแบบสอบถามกลับคืนผู้วิจัยตามเวลาที่กำหนด

4. หลังจากส่งแบบสอบถามไปประมาณ 3 สัปดาห์ ผู้วิจัยได้ทำหนังสือเตือนไปยังกลุ่มตัวอย่างอีกครั้งหนึ่ง และประสานงานกับหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์อำเภอ ช่วยเร่งรัดการส่งกลับคืนแบบสอบถามตามบัญชีรายชื่อที่ยังไม่ได้กลับคืน ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามรวมทั้งสิ้น 661 ฉบับ ได้รับกลับคืนจำนวน 587 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 89.80 เป็นแบบสอบถามสมบูรณ์ จำนวน 577 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 87.29 รายละเอียดปรากฏตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปและได้กลับคืน

กลุ่มประชากร	ส่งไป	ได้กลับคืน		แบบสอบถามสมบูรณ์	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ผู้บริหารการศึกษา ข้าราชการที่เกี่ยวข้องกับ การประถมศึกษา	311	279	89.7	274	88.1
ครู	265	231	87.2	229	86.4
รวม	661	587	88.8	577	87.3

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดรายละเอียดในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม สถานภาพและปัญหาของระบบบริหารการประถมศึกษาในภาคใต้ ซึ่งคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการวิเคราะห์โดยการหาความถี่และค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง
2. ในการนำเสนอ ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ที่มีค่าร้อยละมากที่สุด รองลงมา

และค่าน้อยที่สุด ทั้งนี้จะนำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีความถี่สูง หรือน่าสนใจเสนอไว้ในตารางที่เกี่ยวข้อง

3. ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการเสนอผลการวิเคราะห์ในแต่ละข้อ โดยรายการที่มีค่าร้อยละสูงสุด ร้อยละ 50 ขึ้นไป จะใช้คำว่าส่วนใหญ่ ส่วนรายการที่มีค่าร้อยละสูงสุด ต่ำกว่าร้อยละ 50 จะใช้คำว่า มากที่สุด

4. ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยในการคิดคำนวณโดยใช้โปรแกรม SPSS/PC⁺